

D86/04

24 februari 1986

HET INTERNATIONAL DEPARTMENT VAN DE POOLSE CP
II. ORGANISATIE

In deze tweede FOCUS over het 'International Department' (ID) van de Poolse Verenigde Arbeiderspartij (PVAP) wordt ingegaan op de organisatie-structuur van deze CC-afdeling. Over dit onderwerp is uit officiële bronnen vrijwel niets bekend. Vooral omdat het secretariaatsapparaat van het Centraal Comité en de daarin functionerende afdelingen in feite het zenuwcentrum van de communistische partij vormen, wordt informatie over de organisatorische opbouw van de verschillende onderdelen van Poolse zijde zorgvuldig afgeschermd. Daar komt nog bij dat het terrein van de buitenlandse politiek, waarop het ID actief is, door de Poolse CP tot een van haar belangrijkste en daarmee ook gevoeligste domeinen wordt gerekend.* De meeste gegevens over de hierna geschetste structuur van het International Department van de PVAP zijn dan ook afkomstig uit defectorverklaringen en kunnen op hun betrouwbaarheid slechts in grote lijnen worden beoordeeld.

*Zie: FOCUS D86/03 getiteld "HET INTERNATIONAL DEPARTMENT VAN DE POOLSE CP, I. TAKEN EN WERKZAAMHEDEN", p. 2.

HET INTERNATIONAL DEPARTMENT VAN DE POOLSE CP
II. ORGANISATIE

De leiding van het ID

Aan de top van het Poolse ID staat een "cel", waartoe behalve het hoofd van de CC-afdeling, ook twee administratieve medewerkers behoren. Vanuit deze "cel" worden de activiteiten van de zes onderafdelingen van het ID gedirigeerd en gecoördineerd.

Deze onderafdelingen moeten waarschijnlijk onderverdeeld worden in "divisies" en "sectoren". Over het algemeen behoren een of meer divisies of sectoren tot het ressort van een van de plaatsvervaarders van het hoofd van het ID.* Een uitzondering daarbij vormt Mirosław DACKIEWICZ, die als plaatsvervaardend afdelingshoofd belast is met vraagstukken van vrede en veiligheid. Hij kan een beroep doen op functionarissen van verschillende onderafdelingen, die op grond van hun opleiding of ervaring opgedaan in vroegere functies deskundig zijn op het terrein van vrede of veiligheid en daardoor als deeltaak bepaalde opdrachten ten behoeve van DACKIEWICZ (kunnen) uitvoeren, ofschoon zij hun 'normale' werkzaamheden onder de verantwoordelijkheid van een ander plaatsvervaardend afdelingsleider verrichten.

De functionele onderafdelingen van het ID

Tot de 'functionele' onderafdelingen van het Poolse ID behoren de "Sector Protocol", de "Divisie Kaders" en de "Sector voor Informatie, Theoretische Aangelegenheden en Onderzoek".**

De "Sector Protocol" wordt rechtstreeks geleid door het hoofd van het ID*** en bestaat uit vijf functionarissen en een onbekend aantal administratieve medewerkers. De sector organiseert de reizen van partijprominenten naar het buitenland en ontvangt en begeleidt delegaties van buitenlandse zusterpartijen die een bezoek brengen aan Polen. Voor de beveiliging van deze bezoekende delegaties onderhoudt de sector nauwe contacten met het Ministerie van Binnenlandse Zaken, waaronder het Poolse politie- en militieapparaat en de veiligheidsdienst van de Volksrepubliek ressorteren.

De onderafdeling voor kaders telt slechts vier functionarissen en twee administratieve medewerkers, maar werd vanwege het belang van de door haar behandelde materie in een recente defectorverklaring toch aangeduid als een "divisie". Het onderdeel werd tot in juli 1984 geleid door plaatsvervaardend afdelingshoofd Lucjan PIATKOWSKI.**** Zijn opvolger in deze functie is nog niet geïdentificeerd.

*In totaal telt het Poolse ID vier of vijf plaatsvervaardende afdelingsleiders. Vanwege het grote verloop in het ID zijn dezerzijds niet alle personen bekend, die momenteel voor een bepaald ressort verantwoording dragen.

**Een organisatie-schema van het Poolse ID is als bijlage aan deze FOCUS toegevoegd,

***Het hoofd van het ID houdt ook toezicht op de "Geheime Kanselarij", een onderdeel van slechts een functionaris, die de circulatie van vertrouwelijke stukken door het ID controleert en deze na afwerking archiveert.

****Lucjan PIATKOWSKI is inmiddels benoemd tot Pools ambassadeur in Denemarken.

De "Divisie Kaders" registreert ten behoeve van de CC-secretaris voor Internationale Aangelegenheden Jozef CZYREK niet alleen alle leden van de PVAP die in het buitenland verblijven, maar ook eventuele niet-leden van de Poolse CP, die zich op enigerlei wijze met het buitenland bezighouden of aldaar (tijdelijk) gevestigd zijn. Ook voert de divisie vrijwel dagelijks overleg met de afdeling voor kaders van het Poolse Ministerie van Buitenlandse Zaken (MSZ) over de personele bezetting van de diplomatieke vertegenwoordigingen van Polen in het buitenland.

In de regel benoemt de "Divisie Kaders" zelf ambassaderaden, eerste en tweede secretarissen.* Personele besluiten met betrekking tot derde secretarissen en attaches laat de divisie gewoonlijk over aan het MSZ, die benoemingen op dit niveau echter bekend dient te maken aan het ID, dat alsnog een veto uit kan spreken.

Voor de beveiliging van Poolse diplomaten in het buitenland maakt de "Divisie Kaders" afspraken met het Ministerie van Binnenlandse Zaken (MSW), waaronder in dit verband waarschijnlijk ook "Wydział III" van het MSW-Departement I moet worden verstaan. Dit onderdeel van de offensieve inlichtingendienst van Polen is gespecialiseerd in het contra-inlichtingenwerk in de diplomatieke vertegenwoordigingen en de handelsmissies van de Volksrepubliek. Aangenomen mag worden dat de "Divisie Kaders" ook de eventuele plaatsing van inlichtingenofficieren op Poolse ambassades in het buitenland met het MSW-Departement I (de inlichtingendienst) bespreekt.

Aan het hoofd van de "Sector voor Informatie, Theoretische Aangelegenheden en Onderzoek" staat Daniel WASILEWSKI. Zijn onderafdeling bestudeert de internationale situatie ten behoeve van de partijleiding, verzamelt schriftelijk materiaal voor de Poolse partijdelegaties die op bezoek gaan in het buitenland en redigeert de officiële boodschappen van de PVAP aan buitenlandse zusterpartijen (inclusief de correspondentie van de eerste secretaris van de Poolse CP).

Voor de geografische "divisies" van het ID vervult de "Sector voor Informatie, Theoretische Aangelegenheden en Onderzoek" een dienende functie. In nauwe samenwerking met het aan het Poolse Ministerie van Buitenlandse Zaken verbonden 'Instituut voor Internationale Aangelegenheden (PISM) worden politieke en sociaal-economische studies verricht van landen, waarop deze geografische onderafdelingen van het ID zich in hun dagelijkse werkzaamheden concentreren. Het is nog niet duidelijk in hoeverre de sector ook zelf beschikt over experts** die, in vaste dienst of uitgeleend door het PISM, tot taak hebben analyses te verschaffen over bepaalde buitenlands politieke aangelegenheden. Afgaande op de geringe omvang van de sector (waarschijnlijk niet meer dan vier functionarissen en drie administratieve medewerkers) mag aangenomen worden dat het leeuwendeel van het wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de buitenlandse politiek in feite door het PISM zelf wordt verricht en dat de onderafdeling van WASILEWSKI binnen het ID hoofdzakelijk als 'doorgeefluik' van PISM-rapporten fungeert.

De afgelopen jaren heeft de "Sector voor Informatie, Theoretische Aangelegenheden en Onderzoek" zich ook beziggehouden met vraagstukken van vrede en veiligheid, het 'ressort' van plaatsvervangend afdelingshoofd

*Het ID benoemt zelf geen ambassadeurs, maar kan wel kandidaten voor deze posten voorstellen aan het Politburo van de Poolse CP, dat de uiteindelijke beslissing neemt.

**Deze zogenaamde "consultants" werden tot dusverre alleen aangetroffen in de Internationale CC-Afdelingen van de Sovjetrussische en de Bulgaarse CP

Mirosław DACKIEWICZ. Dit kwam met name tot uiting in de aanwezigheid van functionarissen van deze ID-sector op grootschalige vredesbijeenkomsten in het internationale communistische mantelwezen. Zo nam sectorleider WASILEWSKI zelf nog deel aan de "Derde Weense Dialoog - Internationale Conferentie voor Ontwapening en Ontspanning",* die van 25 tot 28 januari 1985 in de Oostenrijkse hoofdstad werd gehouden.

Tenslotte dient opgemerkt te worden dat de "Sector voor Informatie, Theoretische Aangelegenheden en Onderzoek" de buitenlandse vertalingen van het "Bulletin van het Centraal Comité van de PVAP" verzorgt en nauwe contacten onderhoudt met de in Praag zetelende redactie van het internationale communistische tijdschrift "Vraagstukken van Vrede en Socialisme".

De geografische onderafdelingen van het ID

De belangrijkste geografische onderafdeling van het Poolse ID is de "Divisie Socialistische Landen". De leider van deze divisie werd tot in de tweede helft van de jaren zeventig aangeduid als 'eerste plaatsvervangend afdelingshoofd' en was daarmee in feite na het hoofd van het ID, de tweede functionaris van de CC-afdeling.

Een en ander is illustratief voor het belang dat in de Poolse CP wordt gehecht aan het onderhouden van de relaties met de CPSU, waarvoor de "Divisie Socialistische Landen" verantwoordelijk is. De "Divisie" heeft vrijwel dagelijks contact met de Poolse sectie van het "Bloc Department" van de Sovjetrussische CP. Deze CC-afdeling fungeert sinds 1957 als een soort component van het ID/CPSU met een speciale verantwoordelijkheid voor communistische en arbeiderspartijen van de socialistische landen en vormt het centrale punt van waaruit de Oosteuropese IDs voortdurend worden geadviseerd en geïnstrueerd.

De contacten tussen de PVAP en de CPSU worden door het "Bloc Department" sterk gekanaliseerd. Alle CC-afdelingen van de PVAP dienen zich via de "Divisie Socialistische Landen" te wenden tot de Poolse sectie van het "Bloc Department" dat op zijn beurt eventuele vragen doorgeeft aan andere CC-afdelingen van de CPSU. Omgekeerd heeft het "Bloc Department" voor het doorgeven van CPSU-richtlijnen aan de PVAP en het toezicht op de naleving ervan functionarissen in Warschau gestationeerd, die zich niet alleen tot de "Divisie Socialistische Landen" van het ID/PVAP wenden, maar zich direct kunnen richten tot alle andere onderdelen van het Poolse partijapparaat. Vele activiteiten die door de Poolse Volksrepubliek op het terrein van de buitenlandse politiek ontplooid worden, vinden hierdoor in feite hun oorsprong in het Kremlin.

De "Divisie Socialistische Landen" van het Poolse ID verzorgt niet alleen de contacten met het "Bloc Department" van de CPSU, maar onderhoudt ook de relaties met de IDs van de andere communistische partijen in Oost-Europa. Daarnaast instrueert en dirigeert de divisie de Poolse ambassades in de socialistische landen.

De "Divisie Socialistische Landen" beschikt - naar wordt aangenomen - over 6 a 8 functionarissen en tenminste een administratief medewerker. Iedere functionaris is verantwoordelijk voor een geografische "desk", die een of meer

*Het initiatief tot deze bijeenkomst berustte bij het 'International Liaison Forum of Peace Forces', een andere verschijningsvorm van de belangrijkste communistische mantelorganisatie, de Wereldvrede Raad. Zie verder: FOCUS A85/14, getiteld: "DERDE WEENSE DIALOOG", d.d. 13 maart 1985.

socialistische landen / zusterpartijen bestrijkt. Na de "desk" CPSU/Sovjet-Unie is waarschijnlijk de "desk" SED/DDR het belangrijkste onderdeel van de "divisie".

De bijzondere aandacht voor Duitsland komt ook tot uiting in de organisatie van de "Divisie Kapitalistische Landen". In deze tweede geografische onderafdeling van het Poolse ID is volgens mededelingen van bevriende zijde zelfs een afzonderlijk sector voor de Bondsrepubliek gevormd, naast een sector voor Westerse landen in het algemeen. Of ook andere divisies van het ID/PVAP zijn opgebouwd uit sectoren, is dezerzijds niet bekend.

De hierboven aangeduide "Divisie Kapitalistische Landen" wordt geleid door plaatsvervangend afdelingshoofd Bogamil SUJKA en telt waarschijnlijk in totaal evenveel functionarissen als de "Divisie Socialistische Landen". In de praktijk betekent dit dat een functionaris zich met een relatief groot aantal kapitalistische landen c.q. communistische zusterpartijen dient bezig te houden. Tot de "desk" waarbij "Nederland" is ingedeeld, behoren in ieder geval eveneens België en Luxemburg en waarschijnlijk ook Oostenrijk en Zwitserland. In vergelijking met de "Divisie Socialistische Landen", die zich in de eerste plaats bezighoudt met het onderhouden van de internationale betrekkingen met de zusterpartijen in de andere Oosteuropese landen, concentreert de "Divisie Kapitalistische Landen" zich meer op de buitenlandse politiek als zodanig. De laatstgenoemde "divisie" beschikt dan ook over intensievere contacten met het Poolse ministerie van Buitenlandse Zaken.

Uit een recente defectorverklaring is ook gebleken, dat de onderafdeling voor kapitalistische landen van het ID regelmatig overleg voert met functionarissen van het Poolse Ministerie van Binnenlandse Zaken (MSW). Een van de onderwerpen die daarbij aan de orde zouden kunnen komen zijn de 'desinformatieve activiteiten'* , waarmee het onderdeel 'Wydział VIII' van het MSW-Departement I (de offensieve inlichtingendienst) in met name het Westen tracht de publieke opinie te beïnvloeden ten gunste van een door de Poolse Volksrepubliek gevolgde politiek zowel in externe als in interne aangelegenheden (o.a. behandeling dissidenten in Polen door de autoriteiten).

De laatste en minst beduidende geografische onderafdeling van het Poolse ID is de "Divisie Ontwikkelingslanden". Wie momenteel als plaatsvervangend afdelingshoofd van het ID voor deze "divisie" verantwoordelijkheid draagt, is niet bekend. De mogelijkheid bestaat dat de "divisie" - met waarschijnlijk niet meer dan drie functionarissen en een administratief medewerker - in feite functioneert als een sector, in de regel een kleinere en minder belangrijkere eenheid in de organisatie van een Poolse CC-afdeling. Kenmerkend voor de bescheiden rol van de "divisie" is, dat de onderafdeling zich vrijwel uitsluitend richt op de nationale bevrijdingsbewegingen en revolutionair-democratische partijen in de Derde Wereld en het uitwerken van de tegenover de ontwikkelingslanden te volgen strategie op het internationale vlak voor een belangrijk deel overlaat aan het Poolse Ministerie van Buitenlandse Zaken. Formeel dirigeert de "Divisie Ontwikkelingslanden" ook de internationale activiteiten van het Poolse "Comite voor Solidariteit met de Volkeren van Azie, Afrika en Latijns-Amerika", hoewel de afgelopen jaren hiervan niets is gebleken.

*Zie hierover FOCUS D86/03, getiteld: HET INTERNATIONAL DEPARTMENT VAN DE POOLSE CP, I. TAKEN EN WERKZAAMHEDEN , p. 5.

STRUCTURE OF THE PUWP-ID

